

DELA VSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust,
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 33.

Sobota 19. aprila 1930.

Leto V.

Rudarji in meščansko časopisje.

Več odkritosti in iskrenosti!

Ustavitev dela v premogovnikih Trboveljske premogokopne družbe je za rudarje silen udarec, ki ga malenkostne podpore ne morejo popraviti. In o težkem socialnem položaju rudarjev slovensko meščansko časopisje piše in poroča jako mnogo. Slika res pretresljive razmere, zlasti ljubljanski »Slovenec«, ki piše o bedi rudarjev, ne pa o pravih vzrokih teh razmer. Misli si, da s tem pisanjem zbudi med svojimi čitatelji domnevo, kako socialno čuteč in sočuten je ta tisk.

Mi pa vemo, da je bila Trboveljska premogokopna družba

nacionalizirana in da imajo večino v upravnem odboru naši nekdanji politiki iz obeh taborov.

Največjo odgovornost za današnje razmere utegnejo imeti možje, ki niso pravočasno poskrbeli za konzum premoga in ki z visokimi cenami premoga pode trg izpred svojega praga. Država ima v tem primeru popolnoma prav, če ji je konkurenčni premož ceneje na ponudbo, da se ne da izkoriščati s previsokimi cenami premoga.

Jokave besede o socialni bedi trboveljskih rudarjev torej ne morejo biti iskrene.

Vpogled imate v produkcijo, vpogled v produkcijske stroške. Že lažje je, da je produkcija ob manjšem številu rudarjev znatno večja kakor je bila, a cene premoga niso nižje, ampak tendenca ceni gre navzgor.

Slovensko meščansko časopisje naj o tem poda jasno sliko. Pove naj, kako je z valorizacijo premogovnika, s kakšnim dobičkom dela družba in kako se odpisujejo investicije dejansko. In končno, kdo je zanemaril svojo gospodarsko dolžnost, da je družba izgubila trg?

Upravni odborniki nimajo samo dolžnosti, prejemati tantijeme, ampak morajo tudi delati, da preprečijo enake katastrofe.

To naj pojasni meščansko časopisje, da bo javnost na podlagi številnih lahko sodila o krivdi in nekrivdi, ker bi mi neradi delali komu krivico.

Izprememba socialnega zavarovanja v Rusiji.

Delno poslabšanje.

Mednarodni urad dela poroča:

Dajatve ruskega socialnega zavarovanja so bile v nekaterih točkah omejene. Vodja osrednje uprave za socialno zavarovanje Kotov se je izjavil o tem vprašanju, da zavarovalne ustanove ne dajo pomoči samo malomeščanskim slojem, marveč tudi takim skupinam prebivalstva, ki so delavskemu razredu popolnoma tuje. Izpembe torej hočejo uvesti v socialnih ustanovah izrecno razredno politiko.

Po zakonu o delu iz leta 1922 je imel zavarovanec ves čas svoje nezmožnosti za delo pravico do dnevne bolnišnice povprečnega zaslužka delavcev svoje skupine. Pozneje je bila centralna uprava socialnega zavarovanja pooblaščenca, da sme, če primanjkuje sredstev, to podporo začasno znižati na tri četrtine zaslužka. Dovoljevanje podpor v višini mezd je dalo povod številnim zlorabam. Že leta 1927 je bilo blagajnam

V revirjih začno z delom.

Začasen sporazum med železniško upravo in združenjem lastnikov rudnikov.

Iz Beograda poročajo, da je po dolgotrajnih pogajanjih med upravo državnih železnic in združenjem lastnikov rudnikov dosežen začasen sporazum. Sporazum določa, da rudniki prično s takojšnjo dobavo premoga upravi državnih železnic in da se z delom v rudnikih v celem obsegu zopet prične. Pogajanja glede

cen premoga pa se bodo nadaljevala in se bo diferenca pri morebitnem znižanju cene premoga pozneje priznala upravi državnih železnic v dobro.

Na podlagi tega sporazuma bi se moralo v revirjih TPD že v petek, dne 18. aprila, pričeti z delom.

Nemška vlada je najbolj reakcionarna.

Sodba poslanca centruma.

V nemškem državnem zboru je govoril poslanec centruma, torej pristajal kanclerja, ter rekel med drugim:

Obremenitev širokih mas po vladnem programu je neznosna. Ves program je tak, da smatra tudi krščansko socialno delavstvo to vlado za najbolj nazadnjaško. Delavce in konzumente se hoče naravnost zadaviti. Pri volitvah bomo dali primeren odgovor.

Govornik Peter Schlack je direktor zveze nemških krščansko socialnih konzumnih zadrug.

»Vorwärts« dostavlja temu govoru: da, ta vlada je najbolj nazadnjaška po revoluciji!

Značilna politika nemške vlade.

Po vseh državah se širokoustijo o agrarnem programu. Tako tudi v Nemčiji. Müllerjeva vlada je izdelala poseben agrarni program, ki naj ščiti male kmete in konzumente. Ta program je parlament v enem glasovanju sprejel ter so celo govorili zanj poslanci iz centruma in nemške ljudske stranke. Müllerjevo vlado so vrgli veleposestniki, kakor smo poročali. In nova vlada je napravila (torej isti centrum) nov agrarni program absolutno v zaščito veleposesti, ki naj obstoji glavno v visokih uvoznih carinah. V štirinajstih dneh so gospodje izpremenili svoje naziranje. Morajo pač kupovati glasove, ker imajo nezanesljivo večino.

Novi načrti avstrijske reakcije.

»Antiterrorgesetz« pod streho. Sedaj pridejo na vrsto brezposelni.

Avstrijska fašistično-krščansko-socialna vlada ima pripravljen nov zakonski načrt, s katerim naj se poslabša zavarovanje zoper brezposelnost. Ena tretjina dosedaj podpiranih izgubi pravico do podpore. Doba predhodne zaposlitve, ki opravičuje do brezposelnosti podpora, se zviša od 20 na 40 tednov. Tudi plačevanje nadur naj se za polovico zniža. Dosedaj so se plačevale nadure s 50% pribitka, v načrtu se predvideva samo 25%. Tudi mnogo osporavan § 1154 starega avstrijskega socialnega

zakona naj bi se popolnoma odpravil. Po tem paragrafu, ki je še tudi pri nas v veljavi, je delavec upravičen za prvi teden obolenja zahtevati od delodajalca pribitek k bolniški podpori do iznosa polne mezde, ki jo je pred obolenjem dobival. Kdor je torej zaslužil dnevno 45 Din, dobi hranarino od bolniške blagajne 30 Din, a 15 Din mu mora za prvi teden doplačati delodajalec, tako da dobi polno mezdo. Avstrijsko delavstvo čaka še dosti preizkušenj, a ne dvomimo, da jih ne bo častno prestalo.

Delavska vlada in Balkan.

Angleška vlada hoče posredovati med balkanskimi državami.

Grški listi poročajo, da se angleška delavska vlada resno trudi za pomirjenje Balkana. Sofijski angleški poslanik obišče v ta namen tudi Grčijo. Iz razvoja dogodkov je posnemati, da to posredovanje želi zlasti bolgarska vlada, ker brez zadostne moralne zunanje podpore ni kos situaciji v Bolgariji. Angleški poslanik v Sofiji bo predvsem deloval na to, da se Jugoslavija, Bolgarija in Grčija zbližajo gospodarsko. Doslej te države

ve druga drugo bojkotirajo; če se pa tu ustvari sodelovanje, minejo navidezno nepremostljiva politična nasprotstva sama od sebe.

Demonstracija proti španski diktaturi.

Ker vlada sabotira parlamentarizem.

Kot javlja »Agence Havas« iz Madrida, so se predstavništva delavskih zvez postavila na stališče, da pomeni sedanja vlada nadaljevanje diktature ter so vsled tega sklenili, da prvega maja ne bodo priredili demonstracij, pač pa proglasila splošno stavko v vseh obratih.

razmere več kakor 150 do 180 rubljev na mesec. Druge skupine mezd-nih prejemalcev, to je, delavcev v produkciji in prometu, ki še niso zaposleni tri leta v obrti, kakor tudi delavci in nameščenci, katerih delanezmožnost traja manj kakor 15 dni, dobivajo 75 odstotkov za prvih pet dni delanezmožnosti največ do zgoraj navedenih zneskov. Odlok vsebuje posebne določbe za sezonske delavce. Dajatve za slučaj invalidnosti niso bile toliko izpremenjene. Rente sploh ne dobe ali le zmanjšano invalidne osebe, ki vrše kako rokodelstvo ali trgovino, kakor tudi kulaki

Majska akcija za Cankarjevo družbo.

Praznovanje prvega maja je tudi letos dovoljeno na način kakor lani. Ustavitev dela po obratih ta dan ni prepovedana, javne manifestacije pa niso dovoljene. Prav zaradi tega se pa nudi delavstvu, delavskim zaupnikom in prijateljem delavske kulture, da ta dan prav posebno posvetijo nabiranju članov Cankarjeve družbe.

Cankarjeva družba je delo organizacijskih zaupnikov, Cankarjeva družba je sad njih naporega dela in mora postati njih ponos. Čim več članov, tem več lepe vzgojne književnosti med delavstvom in narodom, tem večji bodo tudi uspehi organizacij, ker duh organizacije, moč organizacije, sloni na temeljiti izobrazbi.

Vsak delavec, vsak zaupnik in prijatelj dobre, lepe književnosti naj stori nekaj prvega maja za Cankarjevo družbo. Družba daje vsako leto poleg bogato ilustriranega koledarja še tri knjige za majhen znesek 20 dinarjev.

Obljubili in zavezali smo se lani, da se mora število članov leta 1930 podvojiti. Ali bomo to tudi izvedli?

Možnost je; porabimo prvi maj in naslednje dni v ta namen.

Kjer ne bi bilo zaupnika, naj se člani priglase naravnost na Cankarjevo družbo v Ljubljani, palača Delavske zbornice.

Dogodki v Indiji.

Sodstvo odpoveduje. Demonstracije v Kalkuti. Železničarski štrajk.

Iz Kalkute javljajo, da je moralo sodišče ustaviti postopanje proti nacionalistom, ker ni na razpolago dovolj prometnih sredstev, da bi vse obtožene pripeljali pred sodišče in ker primanjkuje prostorov, kamor bi jih zaprli.

V Bombaju so izbruhnili veliki nemiri. Demonstrirajoči domačini so napravili barikade iz tramvajskih voz, ki so jih potem zažgali. Poklicana policija in ognjegasci so se morali pred napadi braniti z orožjem. Vsega je bilo ranjenih 50 oseb, od teh 15 policajev in 11 ognjegascev. Ko so ranjene prepeljali v bolnico, je množica napadla poslopje s kamenjem. V Lahoce in v vseh mestih severne Indije so domačini začeli izvajati državljansko nepokorščino. Na mnogih krajih je prišlo do spopadov med policijo in prebivalstvom. Angleške čete so v strogi pripravljenosti.

V Kalkuti je istotako prišlo do resnih nemirov, pri katerih je bilo ranjenih 9 Evropejcev. 10.000 delavcev v predilnicah jute je stopilo v štrajk.

Pri Veliki prekoindijski železniški zvezi, kjer je trajal štrajk železničarjev že od 4. februarja, so istega 15. t. m. prekinili. Takoj nato so pa železničarji stopili v ponovno stavko, ker je družba odbila njih zahteve po povišanju plač.

V Palestini groze izbruhniti novi nemiri med Arabci in Židi. Ob priliki arabskega — nobi musa — praznika, so velike množice Arabcev došle v Jeruzalem in se je bilo bati novih napadov na Žide. Zato so pomnožene angleške čete zasedle damaška in jafska vrata, ter v močnih oddelkih patrolirajo po mestu. Mlad Arabec je organiziral po vzoru Gandhija arabski protestni pohod preko Palestine, na katerem bo pozival na boj kot Židov.

Složna meščanska reakcija v Nemčiji.

Za brezposelnost ni denarja, pač pa za oboroževanje.

Nova nemška vlada, ki je enkrat zopet brez delavskih zastopnikov, bi bila skoraj prej padla, kot pa je prav zasedla svoje fotelje. Toda čeprav se je nahajala čisto ob robu prepada, se je vendar srečno rešila, oziroma rešili so jo Hugenbergovi »desničarski revolucionarji«, ki so se zbalih novih volitev, pri katerih bi bili zopet izgubili par stotisoč glasov.

Brüningova vlada je dobila svoj finančni program, s katerim bo uvedeno še več indirektnih davščin, oziroma bodo iste zvišane. Tako n. pr. davek na pivo, za katerega je bil hud boj. Seveda so bile posamezne davščine sprejete z večino od 3—4 glasov. Nekateri komunistični poslanci se niso upali priti v zbornico, ker so se bali razpusta parlamenta, v katerem slučajno bi izgubili imuniteto ter bi bili takoj aretirani, ker se jih sodno preganja. Največja korajža to ravno ni!

Najbolj žalostna vloga je pač ona, ki jo igrajo nemški klerikanci, ki bodo sedaj morali delati junkersko politiko, ki ni samo protirepublikanska, ampak tudi protiljudska. Na eni strani je Nemčija v takih finančnih škripcih, da bi človek mislil, da se bo zdaj in zdaj zlomila pod pezo dajatev za reparacije, za katere mora sicer nemško delavstvo krvaveti, dočim gospoda ni hotela pristati na to, da bi se bile brezposelne podpore zvišale še za pol procenta, kot so zahtevali socialisti, na drugi strani pa namerava vlada zgraditi še eno novo križarko, tipa »B«, kritje pa bodo baje našli s proračunskimi prihranki.

Pučist smeši nemške nacionalce.

Zahrbtna zarota propala zaradi njih bojazljivosti.

Izza septemberskih dni 1923 poroča voditelj Küstrinskega puča, major Buchdrucker, v članku brez sramu javno o svoji črni državni brambli, ki je takrat štela 180.000 mož. Prav podrobno razlaga organizacijo te brambe, pove, da je organizacijo podpirala veleposest, in — kar je najlepše —, nemškonacionalni odbor frakcije državne in deželne zbornice, ki sta bila v zvezi z Buchdruckerjem vsak po enem poslancu. Ko je pa bilo razglašeno izjemno stanje in zagrožena smrt za vsakršni upor, so se nacionalci prestrašili in puč je izostal. Major Buchdrucker je to navedel, da dokaže, kako so se nemški nacionalci že večkrat izneverili svojim idejam, tudi že prej, ne samo pod vodstvom Hugenbergov. Gospod

majorski hotel takrat zasesti vso četrt Berlina, kjer se nahajajo vladna poslopja, prevzeti vodstvo države in prisiliti ostalo vojsko, da se mu pokori. Po njegovem mnenju bi bil takrat puč uspešen, če bi se ne bili nacionalci (Heimatbund) izneverili. Majorjeva organizacija je bila tako dobro izvedena, da so stražili predsednikovo (Ebertovo) palačo sami pri-

staši črne državne brambe in je bil predsednik republike takorekoč nje ujetnik.

To so spomini. Ali ti spomini so poučni. Glavno zaslugo, da ni prišlo do reakcionarnega puča, ima vendarle socialna demokracija, ki je s svojo propagando zatrla reakcijo. Upamo, da se sovražniki republike ne bodo več opomogli.

Gospodarska politika ozkih vidikov.

Kam vodi gospodarska — politika.

Sedanji sistem gospodarske politike, kakor jo razumejo oni krogi, ki sami sebe imenujejo »gospodarski krogi«, je po našem skromnem mnenju napačna. »Gospodarski krogi« vidijo namreč vedno le sami sebe, svoj najozži krog, dočim bi morala prava gospodarska politika poiskati pota, po kateri se dvigne splošno narodno gospodarstvo, splošni socialni položaj. Toda v politiki teh krogov ne vidimo te tendence. Vsakdo ve, da sta v današnjih razmerah delavec-konzument in kmet, zlasti mali kmet, v najkritičnejšem položaju. Konzument, delavec in nameščenec imajo več kot 30 odstotkov premajhne prejemke za svojo vsaj

skromno eksistenco. Enako se godi kmetu, ker je njegovo gospodarstvo kljub napornemu delu v končnem efektu vendarle pasivno. Kmetiški pridelki in izdelki so za 50 do 100 odstotkov v ceni pod predvojno pariteto. Vrhutega so industrijski izdelki in pomočki dražji za nad 100 odstotkov. Ta tendenca »gospod.« politike ne more biti v interesu narodnega gospodarstva, temveč utegne ustvariti le eminentno nezdrave gospodarske in socialne razmere. Beg z dežele je utemeljen, beg v svet tudi; toda tudi moralne posledice se bodo pokazale v najbolj bridki obliki.

Doma in po svetu.

Razprava proti zagrebškim zarotnikom pred državnim sodiščem v Beogradu je določena za 24. aprila. Obtoženega dr. Mačka bo branilo sedem odvetnikov. Vseh obtožencev je 24 po številu.

Steyr — Trbovlje. Kaj imata Steyr in Trbovlje skupnega, bo morala vprašati kakšen filister. Pač! In še zelo mnogo imata ta dva industrijska centra skupnega, čeprav leži Steyr v Avstriji, Trbovlje pa v Jugoslaviji. Steyr je pravi tip industrijskega mesta, ki šteje kakih sedem tisoč prebivalcev, samih tovarniških delavcev in delavk in celo mesto takorekoč živi od orožne industrije. Na to orožno industrijo v Steyru je bila nekoč cela Avstrija ponosna in brezdomno je imel Steyr lepe čase, a še bolj delniška družba, ki je bila lastnica omenjenih tovarn. Po prevratu pa je prenehala industrija orožja, četudi ne popolnoma in jelo se je izdelovati avtomobile. Toda lansko leto se je začelo z redukcijami, ker tovarne niso imele več dovolj naročil in redukcija je začela zavzemati vedno večje dimenzije ter je kmalu postalo nad 50 odstotkov delavcev brezposelnih. Ker pa, kot že rečeno, živi mesto samo od te industrije, je to postalo usodno za celokupno prebivalstvo. Mestni župan, ki je iz delavskih vrst, se je pošteno potrudil, da pomaga rešiti krizo ter skuša pre-

prečiti katastrofo. Zainteresiral je vlado za Steyr in mora se reči, da se je tudi kancler Schober potrudil, da pomaga in sedaj je baje zagotovljeno, da bodo tvornice v Steyru zopet polno zaposlene. Kancler Schober se je te dni osebno podal v Steyr, da se prepriča na licu mesta o tamošnjih razmerah. Predsednik vlade pa je obenem prinesel za revno prebivalstvo Steyra 10.000 šilinov, da si more nakupiti moke za praznike, medtem ko je darovala nizozemska tvornica čokolade na Dunaju 10.000 ovitkov kakaoa in 12 tisoč tablic čokolade za prizadele prebivalstvo. Mislimo, da bi bilo več kot umestno, da bi naši javni in privatni faktorji posnemali zveznega kanclerja Schoberja ter pomislili povodom bližajočih se praznikov na obupano prebivalstvo našega jugoslovanskega Steyra — na Trbovlje. Ker se ob vsaki priliki apelira na krščanski čut, ne zadostuje, da opisujemo strašno bedo po dnevnih časopisih, ampak, da tisti, ki morejo, tudi nekaj napravijo. Par vagonov moke bi se lahko poslalo v Trbovlje iz javnih sredstev. Če že pošiljamo denarno pomoč v Francijo, potem ne pozabimo na lastno bedo.

Netrboveličan.

»Homunkulus.« Marsikdo niti ne ve, kaj ta beseda pomeni. Že pred leti sem sicer čital, da bi Amerikanci radi »ustvarili« homunkulusa. Filozofi, mehaniki in sloviti in-

ženerji bi radi ustregli ameriškemu kapitalizmu s tem, da ustvarijo to čudo, homunkulusa. Toda pred leti me ta stvar še ni tako zanimala in sem mislil, da so te povesti le ameriške časnikarske race. Prvič sem bolj začuden gledal, ko so ljubljanski kinematografi oznanjali s plakati, da bodo predvajali Homunkulusa. Pristavil sem si, da je homunkulus čudo tehnike, problem bodočnosti. Predstave sicer nisem obiskal, toda radoveden sem pa le bil, kakšna moderna zverina je to čudo tehnike, ta homunkulus. In kaj sem zvedel. Homunkulus je stroj, je umeten človek, ki vse dela, kar mu ukažeš. V njegovem trupu je mehanizem, so napeljene elektrovalne ali radiovalne naprave in če ti izprožiš potrebne gumb ali vijak, pa ti homunkulus napravi vse, kar hočeš. Stroj ti goni, da ti zaušnico, pove ti, koliko dela je opravljenega, kaj kdo dela v tvoji tovarni in čisto natančno ve, kdaj je potreba pozvoniti za pričetek in konec dela. Pleše tudi valček in foksotrot itd. Te dni sem celo čital, da bodo homunkulusi vodili aeroplane brez pilotov in metali bombe na uboge prebivalce in njih imetje, tam, kjer boš hotel in kadar boš hotel. Znamenje je torej, da bodo v kratkem tudi vojne bitke bili sami homunkulusi, če ne bodo predragi. Homunkulus je torej sijajna iznajdba, ki ima polno lepih svojstev, samo možganov nima, ki jih pa z ozirom na mehanizacijo sveta in racionalizacijo gospodarstva in vseh teh stvari, tudi več treba ni. Gumb, vijak in zgodi se, kar je prav in dobro. Le pomislimo, koliko si prihrani produkcija stroškov in sitnosti, prepričev in sporov. Potreba ne bo več ne kulture, ne politike, ne parlamentov in ne prokletih nezadovoljstev v človeški družbi, ker se bo vršilo vse mehanično — gumb, vijak in zgodilo se bo. Priznam vam končno, da sem te sijajne iznajdbe jako vesel. Koliko časa sem doslej porabljal za razmišljanje, za študiranje tega ali onega vprašanja! V bližnji bodočnosti pa tega ne bo treba in lahko si bom dal svoje puhle možgane operirati brez škode. Zakaj tudi jaz hočem biti homunkulus. Le pomislite, kako bodo zadovoljni z menoj potem vsi, mehaniki, tehniki in inženjerji, zlasti pa tisti, katerim silim v besedo in ugovarjam njih neskončni modrosti.

Zapuščina patrijarha Dimitrija.

Umrli patrijarh Dimitrije, vrhovni poglavar pravoslavne cerkve v Jugoslaviji, je zapustil 11.014.560 Din imetja. Imetje je imel naloženo večinoma v vrednostnih papirjih. Večino imetja je zapustil zavodom. Manjši del sorodnikom.

Konferenca za trgovsko pogodbo z Avstrijo. 17. t. m. se je v ministru trgovine in industrije v Beogradu vršila konferenca za trgovsko pogodbo med Avstrijo in Jugoslavijo.

Bukareški študenti postajajo radikalni. Prošlo soboto so bile v Bukarešti demonstracije invalidov. Ob tej priliki je bilo aretiranih tudi osem študentov. Medicinski študenti so pričeli borbo za oprostitev teh študentov. Po noči so ujeli štiri policijske detektive in jih odvedli v dijaški dom, češ, da jih izpuste, ko policija izpusti študente. Nacionalistični študenti napadajo dejansko tudi socialne demokrate. Oblast je le s težavo osvojila te štiri detektive. Socialnodemokratska stranka je pa napravila vlogo na vlado, da sme organizirati obrambno formacijo proti napadom na delavce.

Aleksander Neverov:

Taškent — kruha bogato mesto.

(Ruska povest iz dni velike lakote. Prevedel L. V.) 46

Vso noč je spal Miška trdno in mirno. V sanjah je videl mater, Jaško in Fjodjko, lopatinske mušike in babe. Mati mu je zakurila kopelj, stopila k njegovi postelji in rekla tiho:

— Spiš, Miška? Pojdi, sinček, okoplji se po potovanju. Pripravila sem ti tudi čisto srajco...

Miška se je kopal, obdrnil nekoliko celo telo z vročimi brezovimi vejicami... Dolgo potovanje je bilo preveč zmučilo. Prišel je iz kopeli čisto drug, odrasel. Sedel je na prednjo klop pri mizi in začel pripovedovati o sodruhu Kondratjevu.

— In kaj je z našim Serjoškom, je vprašala Serjoškova mati. — Kaj si ga pustil na cedilu?

Miška je mirno odgovoril:

— Serjoška ni vzdržal. Spravil sem ga v bolnico. Tam je umrl.

Serjoškova mati je začela jokati, obdolževati Miško, vendar so lopatinski kmetje rekli:

— Mihajlo ni kriv. Vsak človek lahko umre...

Miška je hotel na dvorišče, da pogleda po gospodarstvu. Toda sodrug Kondratjev stopi v izbo in mu zakliče na uho:

— Prebudi se, prebudi se.

Miška skoči po koncu, ne razume ničesar in gleda Kondratjeva, poslušaj njegov vesel, bodreči glas:

— No, ali vidiš, Miška, kaj!

— Koga?

— Takoj smo v Taškentu!

Miškovo srce poskoči, kakor da ni stene prsi. Megla zatemni oči. Sprva ni videl ničesar. Nato je bežala zelena pega poleg lokomotive. In ko je ta začela bežati počasneje, je zagledal vrtove Taškenta, ilovnate izbe in tanka, visoka drevesa.

— Oh, ti moj ljubi Taškent!

Mimo vrtove so se peljali nenavadni vozovi, v katere so bili vpreženi konji. Ti vozovi so imeli dve ogromni kolesi. Siti konji s trakovi na repih in z zvončki v grivah. Na konjih nenavadni ljudje s povezanimi glavami. Ogromna kolesa dvigajo gosti, beli prah, ki je zakrival vrtove in drevesa tako, da se ni moglo ničesar videti.

Potem je videl debele, črnobrate mušike, tudi s povezanimi glavami, jezdece na majhnih žrebetih. Mušiki so sedeli na majhnih žrebetih, udarjali jih s tankimi palicami po vratovih. Žrebeta so stresala svoja dolga ušesa, niso imela nobenih uzd, a repe kakor teleta.

Lokomotiva je za trenutek obstala.

Miška je pogledal ven, videl je trgovce z jerbasi na glavah in ni slišal nobene ruske besede. V jerbasih, v majhnih lesenih košaricah so bile razne vrste jabolk, potem še nekaj drugega, nepoznanega, nekake črne in zelene grozdne jagode, velike, bele lepjoške).

— Ti živijo, je pomislil Miška in obližoval svoje suhe, lačne ustnice.

Kondratjev ga vpraša:

*) Lepjoška — iz tankega testa, v okrogli obliki, v velikosti človeške glave pečen kruh — kakor prleške poče-krapeci, samo brez sira.

— Si sedaj vesel, Mihajlo?

Miška ni sam vedel: Vesel je. In vendar mu je pri srcu težko pri pogledu na vse to bogastvo.

Kondratjev ga pomiri:

— Ne straši se, Mihajlo. Tu ne propadeš.

— Ali tukaj ni Rusov?

— Tu je vse polno raznovrstnih ljudi. Ko prideš v mesto, boš vse videl. Ali veš, kje stanujejo tvoji sorodniki?

Miška je bil v zadregi, zardel je in se obrnil stran:

— Vem.

— V kakšnem sorodstvu si?

— Ne v velikem.

Kondratjev ga je mučil z vprašanji in Miška je žalosten mislil:

— Lažem. Kaj ne zapaziš?

Na postaji v mestu je videl zadnjič sodruha Kondratjeva. Globoko se mu je poklonil, zamižal z očmi, iz katerih so se naenkrat vsipale solze, in je rekel prisrčno:

— Striček, iskrena hvala.

— Pusti, pusti, kaj boš hvalil, Miška. Dobro se imej!

— Pridete zopet v Taškent?

— Vedno vozim po tej progi...

— Zbogom, morda se ne vidiha več.

— Zbogom, Miška. Želim ti mnogo sreče.

Miška je skočil z lokomotive, si vrgel nogavice preko pleč in se še enkrat ogledal, poklonil se še enkrat Kondratjevu. Videl je poslopje iz kamna, razgoreto od solnca, visoka, vsa zaprašena drevesa, in se pomešal — majhna kapljica — v gosti vrvež množice.

ČITAJTE „DELAVSKO POLITIKO“

**NAROČA SE
MARIBOR
POŠTNI PREDAL 22**

strokovno organizirani člani, ako hočete, da bodo naši mladi diletanti z večjim zanimanjem šli na delo; dvignimo glave in delajmo vsi, da bomo vsaj v doglednem času ustvarili našo močno in nepremagljivo falango. Delavci, udeležite se predstav, ki se vršijo na našem odru, noben delavec ne sme manjkati in se nas izogibati, kateri stremi za izboljšanje svojega položaja! Organizirani delavec.

Zalog.

Občinska seja. Prebere se zapisnik prejšnje seje. Požar pripominja, da iz ravnokar prebranega zapisnika ni razvidno, kaj je z njegovim predlogom glede najetja posojila za napravo potrebnih učnih prostorov v šoli v Zalogu. Obenem zahteva pojasnila, če se je vloga glede napeljave električne razsvetljave na postaji v Zalogu odposlala na direkcijo državnih železnic v Ljubljani. Župan pojasni, da predlog glede posojila za zaloško šolo ni dal na glasovanje, ker ni bilo napravljenega nikakega stroškovnika glede naprave dveh učnih sob, vsled česar se zaenkrat ni moglo sklepati o tozadevnem posojilu. Vlogo na železniško direkcijo se pa vsled preoblegla nujnega posla še ni moglo napraviti. — Z ozirom na sklep obč. odbora z dne 26. januarja 1930 se delo zgradbe občinskega doma prepusti gospodarskemu odboru, oddajo del si pa pridržuje občinski odbor. Naprava vodnjaka naj se poveri Karlu Grumu, in to za najnižjo ponudno ceno, ki jo je stavil

Miha Tomšič. — Sklep gospodarskega odbora z dne 2. marca 1930 glede posipanja obč. cest po posestnikih, kateri jih čezmerno izkoriščajo s prevažanjem gramoza (Plevnik Albin), se da na glasovanje, 8 za, 7 proti. — Plankarju se izda uradno pooblastilo, da je glasom sklepa obč. odbora z dne 16. febr. 1930 opravičen za občino Dev. Mar. v Polju pridobiti izkaze o naloženih vagonih taninskega lesa in hlodov na postaji Zalog. — Prebere se dopis kr. banske uprave št. 6163-11-3 z dne 26. jan. 1930, s katerim je bila odrejena uradna revizija računov in obč. gospodarstva. Odluk o izvršeni reviziji še ni došel. — Kuhar poroča, da je ugotovil iz izkaza vevške papirnice, da dolguje davčna uprava tukajšnji občini na obč. dokladah do konca leta 1929 še 158.729 Din 68 p. Na kr. bansko upravo naj se napravi vloga, da izstavi davčna uprava občini točen izkaz o zaostalih občinskih dokladah. — Perinu Čermelju iz Zaloga se napravijo iz občinskih sredstev ortopedični čevlji. — Kot zastopnika obrtnikov v odbor obrtno-nadaljevalne šole se izvoli še nadalje od strani občine Ivan Pateroster iz Studenca. — Kukovica poroča o nameri odpustitve delavstva iz vevške papirnice, nakar predlaga, da se občina zavzame in skuša z vlogami na kr. bansko upravo in predsedstvo združenih papirnic v Ljubljani doseči vsaj toliko, da se namera ne izvede v takem obsegu, kot se je zamislilo. Stare naj se vsi koraki, ki so potrebni, da se to prepreči. Župan poroča, da so se tozadevne vloge že odposlale. Kukovica predlaga, da se napravi še vloga glede zaščitne carine na tisk. rotacijski papir, da bo na ta način podjetje uvidelo, da hoče ob-

čina tudi podjetju samemu pomagati, kar bo napravilo nanj brezdvomno dober vtis. Na Kukovičin predlog se sklene, da gre v tej zadevi tudi od strani občine deputacija na predsedstvo in naj skuša s svojo vplivnostjo doseči vsaj toliko, da se najpotrebnejše družinske očete ne odpušta iz službe. Na Kukovičino prigovarjanje pristane nekdanji župan Dimnik Jakob, da gre z županom Gartožom do generalnega tajnika dr. Pavlina, da skušata zadevo na kakršenkoli način v dobrobit delavstva omiliti. Obenem predlaga Kukovica, da naj občina gleda in predvideva, da se bo brezposelnim nudila brezposelna podpora v živilih vsaj najbolj potrebnim družinam. Sliši se, da se bo v vevški papirnici zopet pričelo delo v polnem

obsegu in da se bodo vrnili vsi odpuščeni delavci, 134 po številu. S tem bi bila likvidirana afera, ki je vzbudila v javnosti precej prahu. Vevška tovarna je namreč motivirala odpust delavcev s tem, da nima dela za svoj veliki stroj, na katerem izdeluje rotacijski papir. Dela pa nima zato, ker ne more konkurirati z inozemskim papirjem, ki se uvaža v našo državo po nizki ceni 1 zlat dinar. Brezposelni delavci naj bi bili dokaz, kako potrebna je večja zaščita domače papirne industrije. — V pritožbi občinskega svetovalca Cirila Požarja napram zaloškemu krajnemu šolskemu odboru so bili pri okrajnem šolskem referentu zaslišani šolski upravitelj g. Fran Silvester in odbornika Kralj Karel in Dimnik Janez.

Izredno nizke cene!
Največja zaloga plošč!

Tovornica glasbil
MEINEL & HEROLD
Prodajalna: Trg Svobode
Maribor.

Nabirajte nove
naročnike!

OPOZORITE VAŠE ZNANCE,

da jih hočem za
vedno osvoboditi

neugodnega znojenja nog

pa če se je tudi to znojenje pojavilo v toplih letnih dnevih. To zdravljenje se ne vrši potom zdravljenec, temveč je prav enostaven naravni postopek. Prosim, da priložite znamko za odgovor. —

J. LUSTIG, OSIJEK
KREŽMINA ULICA.

Vsem prijateljem, znancem in vsem mojim cenj. gostom želim
vesele in srečne Velikonočne praznike!

V soboto, nedeljo in ponedeljek

koncert

z izbrano godbo. Točilo se bo prvovrstno vino in sveže pivo po najnižjih cenah. — Za obilen obisk se najtopleje priporoča

restavracija Vetrinjski dvor
HINKO KOSIČ

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni
izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa
društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

MARY SMOLNIKER

modistinja
CELJE

(Palača I. hrv. štedionice)

Podružnica: Trbovlje II.

Priporoča se za izdelovanje vseh vrst otroških in damskih klobukov. — Velika izbira sla mnikov, klobučinastih in žalnih klobukov itd.

Cene nizke!

**Zbirajte za
tiskovni sklad**

Naj takoj javijo

svoje natančne naslove one osebe, katere žele, da jih naučimo lepo, čisto in lahko domačo obrt, pa da si s tem pridobe stalen in posebno dobičkanosen postranski zaslužek. Javijo se naj samo oni, kateri razpolagajo z vsoto najmanj Din 3650.—, da si lahko nabavijo za to potreben stroj. Pouk je brezplačen, zaslužek 10—12 Din na uro. Materijal za izdelavo dajemo mi. Poleg za privatna naročila more vsakdo izdelovati tudi za našo tvrdko, ker mi smo pripravljeni vsak čas v gotovem denarju prevzeti vsakršno količino izdelane robe, za kar jamčimo tudi pisмено. Za odgovor priložite znamko.

GRAUERT

TVORNICA STROJEVA D. D.
GENERALNO ZASTUPSTVO I SKLADIŠTE
OSIJEK I.
KREŽMINA ULICA 13.

ŽIGA WEISS, konfekcijska trgovina
Celje-Gaberje 3 (v hiši g. Plevčak)

Cenj. občinstvu uljudno naznanjam, da imam veliko zalogo najnovejšega češkega in angleškega blaga po najnižji ceni. Ravnotako izgotovljene obleke za dečke in gospode v vsaki velikosti in najnovejših krojih.

Deške obleke od Din 80.—, 150.—, 250.—. Obleke za gospode od Din 300.— naprej. Delavske obleke od Din 200.— naprej.

Lastno izdelovanje oblek po meri in najnovejšem kroju.

TRI PREDNOSTI

- I. Ogromna izbira.
- II. Izborna kvaliteta.
- III. Nizke cene in plačilne olajšave.

L. RNIK, MARIBOR, KOROŠKA C. 9

V tovarniški zalogi perila boste v izbiri
3000 srajc

gotovo našli nekaj po Vašem okusu in to po IZVANREDNO NIZKIH CENAH! — MOŠKE OBLEKE po Din 290.—, 320.—, 340.— itd. SPECIJALNA ZALOGA SAMOVEZNIC od Din 6.— dalje.

J. Karničnik, Maribor, Glavni trg št. 11

Tako izgleda

prava

GRAF
srebrna kocka!

Pazite na srebrni omot.

EKSPORTNA HIŠA

„LUNA“

lastnik Albin Pristernik
MARIBOR
Aleksandrova c. 19

Za pomladansko sezono kakor tudi za bližajoče se velikonočne praznike imam preskrbljeno veliko zalogo in sicer: **nogavice za otroke**, par od Din 5.— naprej, črne, rjave, drap, sive in bele barve, **moške nogavice** od Din 5.— naprej, **damске nogavice** od Din 7.— naprej, **flor-nogavice** od Din 12.— naprej. — Za dobro blago jamčim! Nadalje nudim **vezeno meter** od Din 75.— naprej, **žipke meter** od Din 1.— naprej, **svilene trake meter** od Din 1.— naprej. Vse vrste **sukanca**. **Volnene pletenine-vezanine**, **živanke**, **gumbe** in druge potreščine za krojače in šivilje, po brezkonkurenčnih cenah. — **Lastna pletilnica in predtiskarilja**. — **Srajce**, **spodnje hlače**, **kravate**, **palice**, **dežniki** v bogati izbiri po **znižanih cenah!** Čevlji iz usnja za otroke in sandale od Din 24.— naprej.

SAMO NA ALEKSANDROVI CESTI 19